

I УВОД

У систему подјеле права управно право заузима значајан удио. Ситуација је аналогна и када је у питању управа како у систему подјеле власти тако и у свакодневном животу. Наиме, ако узмемо у обзир тродиобну подјелу власти, те ако апроксимативно изједначимо извршну и управну власт можемо употпунити слику значаја и обима управе и управне дјелатности у укупном друштвеном систему.

Са управом, управним пословима и управном дјелатношћу сусрећемо се готово на дневној бази кроз различите животне ситуације почев од саобраћаја, плаћања пореских и других обавеза, преко издавања одређених докумената, инспекцијског надзора, образовања, осигурања, лијечења па до обављања уобичајених радних активности.

У области управе, такође, постоји одређена врста управних органа и организација чију дјелатност сусрећемо и доживљавамо често али готово латентно, а да при томе нисмо ни свјесни да се ради о органима управе нити о управној дјелатности. Ове органе обиљежава низ специфичности како према врсти управне дјелатности тако и према начину на који се та дјелатност спроводи. Наиме, ради се о посебним управним органима који обављају нешто другачију – специфичну управну дјелатност.

С тога, посебни дио управног права за предмет проучавања има организацију и надлежност управе те посебне врсте поступка и метода рада које се примјењују у оквиру појединих грана управе и субјеката који у виду јавних овлашћења обављају управне послове.

Будући да различити аутори под посебним управним ситуацијама подразумијевају послове у области одбране и безбједности, полицијске послове, послове који се односе на лични статус грађана (матични број, држављанство и разне службене евиденције), послове у области прекршаја, царинске послове, послове у области свих нивоа образовања и сл., пажњу у овом раду ћемо фокусирати на безбједносне послове те управне организације које се њима баве. При томе ће се покушати дефинисати модел управноправног система безбједности који ће, најкраће речено, обухватити управне органе и организације које се баве пословима безбједности као специфичне наоружане и репресивним методама овлашћене органе управе.

Дакле, предмет истраживања је управноправни систем безбједности као систем управних организација које друштву дају потребан ниво сигурности, извјесности и безбједности, њихова овлашћења, надлежности, начин и методи рада са посебним освртом на управну дјелатност која им је повјерена.

Из предмета рада произлази и циљ, који би у овом случају био, да се сагледа правни, посебно управноправни и уставноправни положај управних органа и организација у систему безбједности, постојећи управни органи и организације – институције (службе), са аспекта остваривања управног сегмента безбједносне функције државе, а имајући у виду савремене тенденције и кретања те нужне реформске захвате од националног до глобалног нивоа.

На примјеру Босне и Херцеговине циљ је утврдити да ли је успостављена управна структура усаглашена са уставним и законским рјешењима, те да ли представља одраз постојеће политике, мишљења јавног мјења и научне елите, као и да ли је адекватан капацитет управних органа и организација у области безбједности, а са аспекта реализације специфичне управне функције. Такође, поставља се питање да ли је управна безбједносна структура усаглашена са регионалном и глобалном архитектуром и идентитетом, и да ли је постојећи систем уопште оперативан у државном систему у коме функционише, да ли може одговорити безбједносним изазовима и условима у окружењу, да ли је функционалан у практичној употреби, уопште, и колико, да ли преко њега, а у складу са осталим елементима, држава може остварити своју безбједност.

На том трагу, провјераваће се слиједеће хипотезе:

- *Правни положај безбједности као управне дјелатности државе произлази из њеног уставног уређења и правнополитичког система.*
- *Актуелни управни органи и организације у области безбједности у БиХ не произлазе из њеног уставног уређења.*
- *Управни органи и организације у области безбједности БиХ су специфични због начина на који су конституисани.*
- *Начин конституисања управних органа и организација у области безбједности у БиХ у битној мери одређује начин њиховог функционисања и будућег развоја.*
- *Управни акти и управне радње управних органа и организација у систему безбједности специфични су по начину настанка и циљевима спровођења.*

Будући да је специјалистичким радом немогуће обухватити цјелокупну управноправну безбједносну структуру у Босни и Херцеговини, искључиће се ентитетски ниво безбједносног организовања и анализираће се само безбједносне управне организације на нивоу Босне и Херцеговине. Овакав приступ ће омогућити да се мање релевантна питања која нису предмет анализирања, а у његовој су непосредној вези, обраде посредно и аналогно.